

Transskription af:

Dyt i Danmarkshistorien

1:4. Buick Skylark: Den amerikanske bildrøm

Vært og tilrettelægger: Ida Hasgaard Røntorp med hjælp fra Mads Karenkewitsch og Simon Akselsen

Medvirkende: Mette Boritz, Christian Grau og Thorkild Thyrring

Bil udlånt af Jette Elisabeth Skylark. Arkivklip af Rådet for Sikker Trafik.

Intromelodi: Svag til jævn eller lokalt 18 til 22 grader... Jeg må godt køre lidt engang imellem. Nej, far er så øm over bilen...

Tilrettelægger: Danskernes hverdag og drømme står spejlet i motorhjelmene på vores biler. I denne serie kører vi igennem Danmarkshistorien i nogle af de biler, vi har ejet gennem de sidste hundrede år. Fra den første Ford T til de allernyeste, nærmest selvkørende modeller. Vi ser blandt andet på nogle af de biler, der holdt parkeret foran de hypermoderne Bellahøj huse i efterkrigstiden, og hvordan vores bilvaner tilpassede sig 70'ernes oliekriser og nulernes økonomiske optur. Til at kigge i det historiske bakspejl har vi kulturhistoriker Mette Boritz og ved hendes side er bilentusiast og foredragsholder Christian Grau. Og som selve inkarnationen af danskernes kærlighed til biler, racerkører Thorkild Thyrring. Kom med på fire hjul gennem danmarkshistorien.

Mette Boritz: Christian, jeg har sådan glædet mig til at høre, hvad vi skulle ud og køre i dag.

Christian Grau: I dag, der skal ud og køre amerikanerbil. Der står en Buick skylark foran os. Den er fra 1966. Den er rød, den har hvidt tag, den har en buffet af krom-detaller, og selvom det måske er en lille bil af en amerikanerbil at være, så er vi på vej mod de fem meter i længden. Den er grandios i dimensionerne og vi europæere, vi tænker om Coupe, det er sådan en lille sportsbil. Amerikanerne, de tænker nej, nej, nej, nej, en Coupe. Det er en ordentlig slæde. Der kunne jo så nemt være fire døre og tre sæderækker i den. Men nej, der er to døre, og så er der bænkesæder, så man kan sidde tre mand foran. Den har ratgear, og det er som man får lyst til at hoppe ind i den, sætte noget gammel rock and roll på, rulle vinduet ned, armen i karmen, lige gribe

i rattet og så den anden arm rundt om sin ledsager og så ud og finde en milkshake eller en cola eller en burger eller sådan noget. Det er der, vi er. Det er ikke havremælk og palæo det her. Det er 98 med bly og hele pivtøjet. Hvad siger du til?

Mette Boritz: Altså, den er jo fantastisk flot. Altså jeg ved godt, det er lidt pinligt at gå op i farven, men det er man nødt til at gøre med denne her. Man er man nødt til at gå op i denne her fantastiske røde bil med det hvide tag. Altså for mig er det indbegrebet af en rigtig amerikansk bil. Altså en flyder man skal ud og køre i, ikke.

Christian Grau: Der er også gjort noget ud af det, ik? Altså der er så mange former i den og så mange detaljer. Jeg elsker den der bagrude, der er skudt ind i taget, så man har sådan noget tag der fortsætter på den anden side. Bagagerummet som bare er kæmpestort. Der kunne ligge to tre lig derinde. Det er i hvert fald sådanne biler. Man vil ikke blive overrasket, hvis der lød en oplagt lyd inden for bagagerummet, når man gik forbi den. Og nogle undertrykte skrig. Den har den der aura af amerikanske film, amerikansk livsstil over sig.

Mette Boritz: Og amerikanske parkeringspladser uden for de store shoppingmalls, hvor der er plads til sådan en bil, ik? Fordi, prøv at få den ind et parkeringshus i Danmark.

Christian Grau: Netop ja. Det vil bare ikke være rart. Og man kan sige i dag, så har amerikanske biler måske ikke det bedste omdømme. Sådan, de går fra at være lidt plastic i finish og sådan noget. Men det her, det kan man bare se på bilen -der er blevet lagt nogle timer i alting. Der er gjort noget ud af det.

Tilrettelægger: Bilen, som Mette og Christian står og beundrer, er en Buick Skylark. En rigtig amerikanerbil. Sådan en du lægger mærke til i gaderne, når den kommer kørende med sine grandiose dimensioner og benzinslubrende motor. Buicken er et billede på den bølge af amerikansk kultur, der i halvtredserne og tresserne kom sejlene fra USA over Atlanterhavet og skyllede ind over de danske grænser med tylskørter, læderjakker, milkshakes og rock 'n roll musik.

Christian Grau: Vil du med ud og køre i den?

Mette Boritz: Det kan du tro, jeg vil.

Christian Grau: Så vil jeg, fordi det synes jeg hører sig til i så standsmæssigt et vogntøj, åbne døren.

Mette Boritz: Det er jo helt fantastisk, og så sætter man så ind. Der er jo mega meget plads, og så er det jo en hel sofa.

Christian Grau: Ja, jeg er vild med bænken. Jeg er vild med denne her sort krom-farveholdning der er inde i bilen. Jeg er vild med, at der står Skylark i instrumentbordet.

Mette Boritz: Og så sidder man jo fuldstændig... Altså jeg kan godt forstå det der drive-in bio i USA, hvis man havde den her sofarække at sidde og se film fra.

Christian Grau: Vi kommer aldrig ud af den igen.

Mette Boritz: Nej, det tror jeg ikke.

Christian Grau: Hold og hva? Der er endda terninger af forruden er.

Mette Boritz: Ja, det er godt og du har også sådan helt panorama her.

Christian Grau: Ja, og så instrument eller speedometeret det løber vandret, det løber på langs. Det ikke sådan et ur. Det giver sådan en ide om man kan køre vanvittig hurtigt. Der står man kan køre 120 miles i den. Nå, Mette. Nu kører vi.

Mette Boritz: Ja, det er lidt af en front vi har ude foran os her.

Christian Grau: Hold kæft, sådan siger den europæiske bil kun, hvis lyd-potten skal fikses. Du kan jo også høre, hvordan den slubrer benzin i sig.

Thorkild Thyrring: God eftermiddag. Det er Thorkild Thyrring, og i dag skal vi tale om den kendte amerikanske bilprodukt, der hedder Buick. Sådan en Buick den tog også lidt for ulejligheden. Altså benzinen stod jo lige lodret igennem, altså når du tankede sådan en bil. Men dengang kostede benzinen... Altså det var jo ikke noget... Når vi drog af sted til vores sommerhus i Hornbæk i Buicken, også om vinteren, når man skulle op og tilse sommerhuset og sådan noget, så brugte den for måske 40 liter på at køre frem og tilbage til Hornbæk. Du kunne næsten sidde og høre inde i bilen, at benzinen sugede inde gennem karburatoren ned i de otte cylindre, ik? Og så havde de automatgear, så når du lagde speederen i bund, så havde det sådan specielt det dér kick down. Så når du lagde speederen i bund, så gik ned i et lavere gear og accelererede voldsomt hurtigere. Og så gearede den så op til det gear, der svarer til hastigheden.

Christian Grau: Mette, det er dig, der bestemmer, hvor vi skal hen.

Mette Boritz: Mm, og jeg har en rigtig god plan, tænker jeg, for vi skal jo et sted hen, der passer til bilen. Så jeg synes, vi skal køre...

Christian Grau: Amerika?

Mette Boritz: Amerika, ja det er måske lidt langt.

Christian Grau: Mm, Florida.

Mette Boritz: Florida, det er måske lidt langt at køre i bilen, men hvis nu vi tager den lidt tilbage i historien, så synes jeg vi skal holde os lidt i det amerikanske. Så vi skal ud og finde noget at drikke, som passer til.

Christian Grau: Nå hvor lækkert. Det glæder mig til at prøve. Apropos et sted der passer til bilen, så kan jeg sige, at vi er på vej ind i en miljøzone, og det er jeg ikke sikker på... Det er som at køre en bacon-bus gennem Jerusalem - det er ikke rigtigt godt. Måske skal vi finde en anden vej? Det kan jeg godt ha. Jeg ved bare ikke, hvad vi gør. Vi drejer til venstre ligesom lastbilen.

Mette Boritz: Åh, nu er det ikke godt at have en bred bil lige her, når der er vejarbejde. Vejarbejdet er faktisk ikke lavet til amerikanerbiler. Det må vi konstatere her.

Tilrettelægger: Efter Anden Verdenskrig er danskerne klar til at smide mørklægningsgardinerne og bare leve livet. Man har blikket stift rettet mod USA. Alt hvad der er nyt, spændende og farverigt, kommer fra det forjættede land på den anden side af Atlanten. Og det er især de unge, der er besnærede. For med den amerikanske kultur, får de 13 til 19 årige deres helt egen betegnelse. De er pludselig teenagere. Hvor man før enten var barn eller voksen, får man nu sin egen helt særlige plads i tilværelsen.

Mette Boritz: Lige pludselig bliver det jo noget særligt at være ung og være teenager, og det er fordi vi er et samfund, hvor tingene langsomt ændrer sig. Der kommer mange flere børn til under krigen. Det er de store generationer, vi står med i 50'erne og 60'erne af unge mennesker. Men samfundet ændrer sig også på den måde, at vi bliver bedre uddannede, og flere bliver faglært eller får en uddannelse. Og det gør, at du ikke er rigtig voksen og har et job. Men du er heller ikke rigtig barn, du er altså teenager. Indimellem. Før har der ikke været meget at være ung med, kan man sige. Du havde ikke meget fritid at gøre godt med. Hvis du var i lære i starten af 50'erne, jamen så

havde du en arbejdsuge på 48 timer, og oveni den, så skulle du altså gå på skolebænken om aftenen. Så der har ikke været meget fritid at tage af. Der har selvfølgelig været lidt, men i '57 kommer der en ny lærlingelov, der siger, at den undervisning man skulle have om aftenen, den flytter ind i dagsprogrammet, om man så må sige. Og så er der lige pludselig aftener at gøre godt med.

Christian Grau: Den her blinkearm, jeg vil sige, jeg er simpelthen bange for den knækker. Jeg ved ikke hvad jeg gjorde før, for at få den til at indikere hvilken vej vi skal. Men det er jo det der er så magisk ved at køre gamle biler, det er at de har deres eget liv. Nye biler, de kører alle sammen, som når de ruller ud af fabrikken, og de kan køre selv, og... Det bliver sådan lidt en sjæleløs omgang, selv om det også er gode biler. Der er denne her, altså, det er summen af 56 års patina og indgroede fejl, som ejeren har vænnet sig til og derfor tænker 'Nå, det er da meget fint', og det kan jeg virkelig godt lide ved den.

Tilrettelægger: Der er stigende velstand i Danmark i 50'erne og 60'erne, og det gør, at der kommer flere penge i hænderne på folk. Der kommer også flere penge mellem hænderne på de unge, og det sker på et tidspunkt, hvor boligmarkedet ikke kan følge med de kæmpestore generationer, der følger efter Anden Verdenskrig.

Mette Boritz: Og de kan ikke få nogen bolig, så du bor faktisk hjemme. Altså det her med at flytte hjemmefra, før du bliver gift. Det er nærmest umuligt, fordi der er boligmangel. Så du lever hjemme hos mor og far, måske med flere søskende i en lille lejlighed. Så der er ikke andet for end at du må ud og finde på noget et andet sted end at sidde hjemme i lejligheden. Det havde man i hvert fald ikke lyst til.

Christian Grau: Så går man ud og er ung som den første generation nogensinde. Og hvad vil det så sige? Hvad gør man?

Mette Boritz: Ja, hvad gør man? Så hænger man ud på gaderne? Især unge mænd bliver et problem, mente man i 50'erne. De unge 'læderjakker' med inspiration fra Marlon Brando blandt andet, så begyndte man at gå med læderjakker, og så havde man jo den helt vidunderlige frisure, der hedder anderumper, hvor man jo reder håret tilbage med brylcreme, og så får man sådan et svip omme i nakken, så det ligner en anderumpe. Og de her læderjakker med anderumper, de var lidt problematiske, for de hang ud på gadehjørner. Når de har været i biografen om aftenen kunne de samles inde i København på Rådhuspladsen, og så blev der tit lidt optøjer og lidt ballade med politiet, så man var så lidt i vildrede. Hvad gør vi ved de her unge mennesker, som faktisk ikke har noget at give sig til? Og man begyndte at advare imod det. Så faktisk den første danske ungdomsfilm, eller nogle af de allerførste danske ungdomsfilm lavet til unge mennesker, det er jo sådan nogle moralske film om bundfald og Ib Mossin der spiller med i 'Farlig ungdom'. Altså netop hvor galt det kan gå, når man står og hænger ud på de her gadehjørner. Så kunne man altså lære det ved at gå ind og se en god dansk film i biografen. Men man vil jo langt hen ad vejen gerne se de amerikanske, hvor Marlon Brando og James Dean er nogle af de store helte, der gør oprør mod det etablerede samfund. Så det henter man stor inspiration af på drengesiden. Pigerne, de er lidt

mere forsigtige. Det er stadig noget med at samle udstyr derhjemme og at gå hjemme og så vidt muligt ikke hænge for meget ud. Men lidt får man lov at gå ud og en af ventilerne i 50'erne og frem. Det bliver de store asfalt-bal, der bliver holdt i København, hvor man mødes i Enghaveparken og andre steder, og sådan ser man altid jitterbug, som jo er de nye toner og de nye vilde, grænseoverskridende dansetrin, man har.

Thorkild Thyrring: 18 år og tre måneder gammel, og mine forældre skal på ferie, og garagen er fyldt op med biler, inklusiv en Buick. Og jeg har også, når min far fik sig en eftermiddagslur, været nede hos den lokale nøglesmed og få lavet kopinøgler til samtlige biler der holdt ude i garagen. Sådan så, når de tog på ferie, at der ikke var noget automotivt problem med transporten for hverken min storebror eller mig. Det vil sige jeg havde kopi til alle nøglerne og så drager de af sted mod Tenerife eller hvor de skal hen, og så skal jeg ud til Vangede og hente en pige, og hun var omkring 17 år eller sådan noget på det tidspunkt, og jeg er iført dobbeltradede kashmirhabit med lyseblå rullekrave sweater og silke lommeværkløse i lommen, og der kommer jeg anstigende ude i Vangede. Og lad bilen stå udenfor med motoren i tomgang, mens jeg går hen og ringer på klokken til familie-hjemmet der, og det var så ikke kun lille Mette, der kom ud. Det kom hele hendes familie, og de stod ude på vejen og vinkede, da vi kørte. Det er det, der hedder et sandt signal, der vil noget. Det var jo ikke unormalt. Det er derfor, biler og racerfører har fået en dårligt omdømme.

Christian Grau: Mette kan du ikke mærke, når vi holder her, at jeg har fod på bremsen og hele bilen står og hopper for at komme afsted. Det er virkelig en bil, der bedst kan lide at køre, det her.

Mette Boritz: Det er næsten så det hele ryster. Verden er på spring.

Christian Grau: Det er ikke ligesom sådan en moderne bil, hvor man er i tvivl, om man har startet motoren. Måske især fordi det er en elbil. Men, men med den her ved man godt om motoren er tændt eller ej. Når Mette, jeg bliver mere og mere spændt. Der har du lystbådehavnen.

Mette Boritz: Ja ja, du kommer på afveje her.

Christian Grau: Ja, hold da kæft. Det ligner candyfloss, der falder ud af bægeret. Altså, er du sindssyg et sted. Der er ikke en pastelfarve, der er blevet forbigået her.

Mette Boritz: Det er der ikke. Og prøv lige at se.

Christian Grau: Stacy's.

Mette Boritz: Stacy's og vi har en øh...

Christian Grau: Og prøv at se, noget af det jeg lægger mærke til, det er hvor brede parkeringspladserne er. Det er som de er skabt til denne her bil og dog tager jeg to.

Mette Boritz: Men der står også. Der står også: US car only.

Christian Grau: Åh, gør der det.

Mette Boritz: Ja, her nede under dig på parkeringen: Stacy's. US cars only.

Christian Grau: Er vi bagefter nu? Ja, skal vi så ikke nøjes med en parkeringsplads? Ha. Og det er jo det. Den har ikke baksensor, og jeg fornemmer, at bilen er 20 meter lang. Jo, vi kører ind her og holder. Hold da kæft. Er det ikke bare det?

Mette Boritz: Det er simpelthen bare det. Nu er vi her, og det kan næsten ikke se mere amerikansk ud i Køge tror jeg.

Christian Grau: Nej, det skal jeg da lige love for. Jeg synes godt, vi kan være stolte over at være ankommet i den bil, som passer bedst til stedet, og når man så er i et lille stykke Amerika, så er det oplagt at spørge: Hvor kom al den amerikanerfascination fra?

Mette Boritz: Den kom jo helt klart efter krigen, hvor man så mod USA, det land, hvor man havde alt det man gik og drømte om i Danmark. Man havde køleskabe, man havde biler, man havde alt det, man gik og håbede kunne komme, også, til Danmark og komme danskerne til gode. Og så sker der jo i 50'erne det, at der også i USA udvikler sig en ungdomskultur, som jo er en forbrugerkultur på mange måder. Den drøm og det liv de har derovre, det læser man jo om i Danmark, ser på film og har lyst til at prøve at efterleve. Og så er det jo milkshakes og så videre, det er jo bare én ting - altså den del man spiser og kan få til Danmark. Noget andet er jo, hvordan man agerer, fordi man havde jo ikke en diner som denne her, man kunne gå ud i 50'erne i København. Det havde sikkert været super populært, men man måtte altså nøjes med at gå på den lokale kaffebar. Og i starten var der ikke en milkshake man fik, men et stykke lagkage og en appelsinvand. Så kørte det, hvis man havde inviteret kæresten ud. Hvis der var råd til det.

Tilrettelægger: De unges fascination af amerikansk kultur handler ikke kun om milkshakes og hamburgere, men også om en livsstil, der er mere fri. Det sætter en skræk i livet på de ældre generationer, som frygter, at de nye amerikanske toner vil lede den sunde danske ungdom i fordærv.

Mette Boritz: I 50'erne var man jo lidt bekymrede for, at ungdommen jo var blevet til læderjakker, der stod på gadehjørner inde i de store byer, og den bekymring måtte man jo adressere, og derfor kommer der faktisk en hel masse ungdomslitteratur netop til teenagere i den her periode, som er seriebøger. Altså serier for unge, hvor der tit er en helt eller en heltinde. Og de hedder Jan og de hedder Flemming og de hedder Puk og de hedder Sussi. Og så kan man jo følge alle deres lidelser og ting, men det er altid nogle ordentlige unge mennesker, der ender med at gøre det moralsk rigtige, og det er sådan en måde at prøve at indoktrinere de unge. Altså de har tid til at læse bøger, de får noget, der er skrevet til unge mennesker. Det altid sådan noget med smuglere og mysterier, der skal opklares, og hvad hedder det, krybskyttere ude i skoven hos Sussis far osv., som man er ude at opklare. Men det er en måde at sige... Ligesom moralisere over for de unge, at der en bestemt måde at handle og agere på.

Christian Grau: Ja, udspekuleret.

Mette Boritz: Mega udspekuleret. Og så er der jo også tøjet til pigerne, for det kommer jo også til at ændre sig i 50'erne. Man begynder sådan, den pæne pige og går i slacks. Altså stramme pæne bukser, tit ternede og så en cardigan over. Men bare det at gå i bukser, det er altså rimelig grænseoverskridende på det her tidspunkt. Man er vant til, at piger stadigvæk primært går i kjoler. Så er der pæne flade sko, men det bliver der vendt op og ned på, når vi når i slutningen af halvtredserne. Der kommer en meget ikonisk, ikonisk skuespiller inde på banen hedder Brigitte Bardot, og hun er... Hun kan altså noget, og alle pigerne vil gerne ligne hende, så det er 50'er, absolut, kropsidealet. Vi kender det også fra en anden 50'er ting fra USA, nemlig Barbie dukken, der kommer i 1959, som viser virkelig tidens mode ideal for, hvordan kvindekroppen skulle se ud. Altså store bryster, smal talje, lange ben, slank. Det ideal, det kommer jo til at og præge ungdomskulturerne meget længe. Man går i specielle kjoler, og det vil jo altså rimelig godt passe til bilen, selvom vores dejlige bil er fra 60'erne, så kunne man altså godt lige have taget en en god nederdel på, som dukker frem til rock and roll kulturen og til jitterbugdansen. Det er nederdele ned til knæet, og så skal der altså en masse strutskørt under, så man virkelig kan få den her struttende fornemmelse. Også bh'erne får lidt et sjovt navn på det tidspunkt, fordi ens bryster skal være ret spidse, og i slang kommer det til at hedde torpedopatter. Sådan lidt moderne, men de her bh'er man har, de helt spidse og man får den her store barm og så bliver håret jo også langsomt ændret. Man begynder at bruge mere make up. Det er altså ret voldsomt, og man kan hurtigt blive beskyldt for at være løst på tråden. Det er jo noget piger ikke må være. Og så kommer der de her høje frisurer, hvor man har kunstig hår inde under håret for at få en kæmpe frisure. Og i nogle kredse hedder der så den kendte historie om, at man brugte franskbrød inde i håret for at få den her fantastiske frisure, så det ville tage lidt tid egentlig om at komme i kjolen og ud og skulle danse rock n roll.

Christian Grau: Det er også vildt det der med det er så meget et look, ik? Og man så skal snyde sig derhen. Altså kartofelmel, sukker og franskbrød. Altså en blanding af fødevarer og styling er sær, ik?

Mette Boritz: Jo, men det må jo have haft at gøre godt med, hvis pengene har været små. Mange af kjolerne syede man jo selv. Selvom, hvilket jo også er interessant med alt det her teenage

kultur, at teenagere jo netop begynder at få penge mellem hænderne og i Magasin i København... Magasin du Nord er jo det første sted, der får en rigtig teenageafdeling i '51, hvor man kan gå hen og købe særligt teenagetøj.

Christian Grau: Hvad hedder den?

Mette Boritz: Det hedder bare teenage. Så der begynder man allerede at lugte luntten til, at vi er altså med nogle unge mennesker, som har penge mellem hænderne, og som kan bruge de her penge. Men det er galt selvfølgelig ikke alle unge mennesker.

Christian Grau: Hvad med mærkevarer? Hvornår kommer det så?.

Mette Boritz: Men mærkevarer findes jo allerede der, men det er først noget, vi ser langt senere, hvor det virkelig skal være rigtig mærkevarer. Mange er jo stadigvæk på hjemmesyning.

Christian Grau: Ja fordi det er det tænker, at hvis man har siddet og syet selv og snydt lidt for at få det til at ligne noget andet. Så er vi før mærkevarer rigtig griber om sig jo.

Tilrettelægger: Selv om 1950'erne efterhånden ligger år tilbage, så bliver periodens biler, mad, tøj og musik stadig dyrket intenst i populærkulturen, og mange steder i verden kan man i dag støde på den klassiske diner, som på bedste retro vis genskaber den amerikanske 50'er-ungdoms foretrukne mødested. På dineren Stacys i Køge er milkshaken netop kommet på bordet.

Christian Grau: Ja, det kan noget. Den er rich, det må man sige. Den passer godt til vogntoget og farveholdningen her på stedet. Det er som at drikke en pastelfarve det her. Din er faktisk lidt pastel jo.

Mette Boritz: Min er faktisk lysterød. Den passer til dineren. Men altså. Og det er jo lidt sjovt, når man laver dinere i Danmark, nu ikke? Altså den her, ligesom vi talte om, at man går tilbage til 50'erne og 60'erne og dyrker denne her periode og det amerikanske. Man havde jo ikke diners i Danmark i 50'erne og 60'erne på den her måde, og slet ikke i det her outfit.

Christian Grau: Mm-mm, det må man sige. Og det kunne ikke blive mere amerikansk. Altså, det er vi helt oppe på 12 på en skala fra 0 til 10, ikke? Det er så amerikansk som det overhovedet kan blive i Danmark også, vil jeg sige.

Mette Boritz: Jo, det vil jeg helt klart synes. og så den her nostalgi, for at vende tilbage til denne her periode, som har fået en, eller har haft i mange år og en stor opblomstring i visse communities. Men Christian nu er det jo.. Det er sådan lidt teenageagtigt også ikke? At få lov at sidde og drikke milkshakes. Det var... Milkshakes var noget der kom til Danmark i 50'erne sammen med en anden god ting candyfloss og burgerne. Men du ved godt, det hedder jo ikke burger dengang, vel?

Christian Grau: Der hed det en hamburger.

Mette Boritz: Ja, eller en bøfsandwich.

Christian Grau: Åh, ja

Mette Boritz: For dem blev det jo den fordanskede version af bøfsandwich, som så gjorde sig gældende. Og den er jo lidt anderledes end burgeren. Altså det er jo ikke med friske grøntsager. Det skal jo være med med syltede grøntsager, i den danske version. Og så er der selvfølgelig alle mulige...

Christian Grau: Ristede løg.

Mette Boritz: Præcis. Med ristede løg.

Christian Grau: Og brun sovs, hvis man er i Jylland.

Mette Boritz: I Jylland, der skal man have brun sovs til og en til en rigtig bøfsandwich. Men ideen var jo at hente noget fra USA, som så blev fordansket. Ligesom mange andre ting, så, de unge mennesker, får i denne periode, de kigger jo til USA og ønsker sig nogle af alle de her forbrugsgoder, der er i USA. Både hvad angår tøj, men også det man putter i munden. Så ikke bare milkshakes og candyfloss. Også chokoladebarer bliver utroligt moderne. Og der er de jo ikke de amerikanske, men faktisk dansk produceret Yankee Bar og Holly's, hvor man jo bruger de her amerikanske navne til at få det til at virke mere amerikansk. Og så bliver der jo tygget masser af tyggegummi. Dandy, som er et firma i Vejle, producerer tyggegummi, som jo også skal lyde mere amerikansk og mere udenlandsk end der når det er fra Jylland, kan man sige.

Christian Grau: Hvad med Coca Cola? Hvornår... Hvornår begynder det at gribe om sig i Danmark?

Mette Boritz: Coca Cola kommer jo også til, men i starten er jo også en danskproduceret cola, som bliver den mest populære tilgængelige. Og det er jo Jolly Cola, som man jo kan købe den dag i dag, og som jo har haft...

Christian Grau: Man skal kigge godt efter den i dag.

Mette Boritz: Man skal kigge godt efter den i dag, men den har faktisk fået lidt en revival igen, Jolly Cola. Og som jo er lidt sjov, fordi Johnny er jo egentlig ikke så amerikansk, det er jo mere sådan noget man siger i England. 'Its jolly good'. Så... Men alligevel. Det her lidt udenlandske over det.

Christian Grau: Der har man måske ikke været så langt nede i varenumre i ordbogen, at man lurede at det var engelsk og ikke amerikansk.

Mette Boritz: Det har man nok ikke gået så meget op i i Danmark på det tidspunkt, same same var jeg lige ved at sige. Oversøisk. Men det er klart, man kigger mod USA, for det er dér, tingene sker. Og det er det forjættede land, hvor de har alle de ting, man går og drømmer om i Danmark, som er kommet ud af en krig, og som får langsomt stigende velstand i 50'erne.

Tilrettelægger: Dyt i Danmarkshistorien er lavet af BEAM Audio Agency for Nationalmuseets mediehus. 'Vores Tid'. Tilrettelæggelse, optagelser og klip Ida Hasgaard Røntorp med hjælp fra Mads Karenkewitsch. Lyddesign, Frederik Ludwigs med hjælp fra Anton Broder Bach Fokdal. Tak for lån af bil til Jette Elisabeth Skylark, og tak for lån af arkivklip til Rådet for Sikker Trafik. Jeg hedder Ida Hasgaard Røntorp.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Dyt i Danmarkshistorien 1:4 Buick Skylark](#)

Lyddesign: Frederik Ludwigs med hjælp fra Anthon Broder Bach Fokdal

Produceret af BEAM Audio Agency for Nationalmuseets mediehus, Vores Tid og 24syv